

GRUNDSKOLE 27. august 2020

DEBATINDLÆG

Jo, danske skolebørn bliver mere og mere opdelt – i hele landet

Skrevet af

Mie Dalskov Pihl

Chef for registeranalyse

Interesseorganisationer for privat- og friskoler i Danmark anfægter analyse af den socioøkonomiske udvikling i netop de skoler. Kritikken er forfjlet.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

I AE har vi undersøgt [udviklingen af andelen af børn, der går på privat- og friskoler](#) blandt eleverne i 1. klasse og 8. klasse på tværs af socialklasser. Analysen viser, at udviklingen ikke kun sker i de store byer, men også på landet.

For eksempel viser tallene, at cirka hvert tredje barn i første klasse fra den højere middelklasse og overklassen i landkommunerne går på privat- eller friskole. Resten går i folkeskole.

Omvendt er det kun cirka hvert sjette barn i første klasse fra arbejderklassen, der går på privat- eller friskole i landkommunerne. Resten går i folkeskole.

I forbindelse med lanceringen af analysen på Altinget.dk kommer Dansk Friskoleforening og Danmarks Private Skoler onsdag den 26. august [med en række kritikpunkter af analysen](#).

Vi mener, at kritikken er forfæjlet. Jeg gennemgår kritikken i artiklen herunder:

Påstand fra Dansk Friskoleforening: "Jeg bliver lidt provokeret, fordi analysen kun indeholder en række figurer og tabeller, hvor det alene er opgjort på privat- og friskoler. Men jeg kan ikke sammenligne med tallene fra folkeskolen."

Man kan godt udlede de tilsvarende tal fra folkeskolen af analysen. Analysen viser, hvor mange procent af de enkelte socialklasser, der går i privat- og friskole. For eksempel ses det at 31,5 procent af 1. klasseeleverne i landkommuner fra den højere middelklasse og overklassen (eliten) går i privat- eller friskole. Hvis man gerne vil sammenholde det med tallene fra folkeskolen, skal man blot trække tallet fra 100 procent. Således er andelen af børn i 1. klasse fra den højere middelklasse og overklassen, der går i folkeskole i landkommunerne, 68 procent (100,0 minus 31,5 procent). Hos arbejderklassen i landkommunerne er det 17 procent af de velstillede børn i 1. klasse, der går på privatskole, og således 83 procent, der går i folkeskole. Pointen er den samme: de velstillede børn går i højere grad i privat- og friskoler – også i landkommunerne.

Påstand fra Danmarks Private Skoler: "Jeg tænker, at de familier, der vælger en fri grundskole til deres børn, er helt almindelige familier. Altså ikke nødvendigvis overklassen."

Vi opgør de sociale klasser ud fra indkomst, uddannelsesbaggrund og tilknytning til arbejdsmarkedet. Overklassen er defineret som børn, der lever med mindst én forælder, der er chef, selvstændig eller med en videregående uddannelse. Samtidig skal man tjene over tre gange medianindkomsten (svarende til

over 1,2 millioner kroner før skat i 2018-tal). Den gennemsnitlige indkomst for personer i denne klasse er 2,1 millioner kroner om året.

Den højere middelklasse er personer med en lang videregående uddannelse med en indkomst under 1,2 millioner kroner eller personer, der er selvstændige, lønmodtagere i chefstillinger og andre personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Samtidig skal man have en indkomst i intervallet to-tre gange medianindkomsten. En person i den højere middelklasse tjener i gennemsnit cirka 600.000 kroner om året før skat.

I analysen har vi slået de to socialklasser sammen. Jeg vil lade det være op til læseren, om disse socialklasser skal betegnes som "helt almindelige familier" eller ej.

Man kan læse mere om vores definitioner af socialklasserne på side 8 i rapporten "[Din klasse følger dig gennem livet](#)". Vores nye analyse kommer oven på en række andre analyser, der viser det samme. Også [Danmarks Statistik](#) har vist, at elever på fri- og privatskoler oftere har en stærkere baggrund end dem, der går i folkeskolen.

Påstand fra Dansk Friskoleforening: Det falder formanden for brystet, at vi skriver, at "forældrene sender deres børn udenom folkeskolen".

I samme åndedrag kritiserer Dansk Friskoleforening også skolelukninger og skolereformen, og siger: "Derfor er der nogle forældre, der har valgt folkeskolen fra." Den sproglige forskel på at sende børn "udenom" folkeskolen og "vælge folkeskolen fra" vil jeg lade være op til læseren at vurdere. Faktum er, at overklassen og den højere middelklasse sender deres børn i privat- og friskoler i højere grad end andre socialklasser, og dermed går de i mindre i grad i folkeskolen.

Påstand fra Danmarks Private skoler: "Børn tager ikke langt for at gå i skole, så skolerne afspejler faktisk det lokalsamfund de er i."

Større andele af overklassen og den højere middelklasse vælger fri- og privatskoler end andre socialklasser. Dermed ligger der implicit i påstanden, at lokalsamfundene omkring privat- og friskolerne i højere grad består af netop disse socialklasser.

En tidligere [analyse](#) udgivet i 2018 viser dog, at når folkeskolen lukker, så er det oftere akademikernes børn, der efterfølgende går på fri- eller privatskole. Blandt akademikeres børn er det 30 procent, der overgik til privatskole efterfølgende, mens det blandt ufaglærte og faglærte var omkring 20 procent.

Påstand fra Dansk Friskoleforening: "I dag er fordelingen af elever 80/20 i folkeskolens favør, og det synes jeg er et stærkt udtryk for, at forældrene faktisk tager ansvar."

Det er rigtigt, at fordelingen er cirka 80/20 i Danmark samlet set, men den er ikke ligeligt fordelt mellem sociale klasser. Som vores analyse viser, så er det fx sådan i landkommuner, at cirka 30 procent af de velstillede børn i 1. og 8. klasse går på privatskole, men 11-17 procent af børnene fra arbejderklassen eller klassen uden for arbejdsmarkedet, der går på privatskole på førnævnte klassetrin.

Derfor er udviklingen bekymrende

Tendensen er, at privatskoler ikke kun er et fænomen i storbyen, men i høj grad også en tendens i provinsen og på landet. I takt med, at folkeskoler er lukket eller slået sammen, er folkeskolen flere steder blevet udfordret og valgt fra til fordel for privat- og friskolerne.

Vi mener det er problematisk af tre grunde.

For det første kan den øgede polarisering betyde, at børn med svagere baggrund ikke klarer sig så godt som ellers. Man ved at relativt blandede skoler er godt for at få alle med.

For det andet betyder udviklingen en større grad af opdeling i forhold til at de ressourcestærke går uden om folkeskolen, og dermed bliver elevsammensætningen svagere i folkeskolen. Det er en tungere gruppe, folkeskolen har.

For det tredje kan udviklingen gå ud over sammenhængskraften og opbakningen til vores samfundsmodel.

Det er afgørende, at vi som samfund sikrer kvaliteten af vores folkeskole, så folkeskolen igen bliver valgt til af familierne – ikke valgt fra. Folkeskolen skal være det naturlige valg for alle.

Bragt på [Altinget.dk](https://altinget.dk) den 27. august 2020